

Informatiefiche: Hanteren

Hoe haaien en roggen veilig overboord zetten

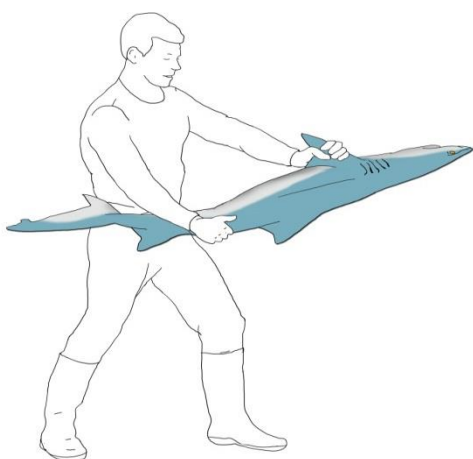
Het is zeer belangrijk dat accidenteel gevangen haaien en roggen die terug overboord moeten, correct gehanteerd worden. Door de juiste techniek toe te passen worden letsels en sterfte gemakkelijk vermeden.

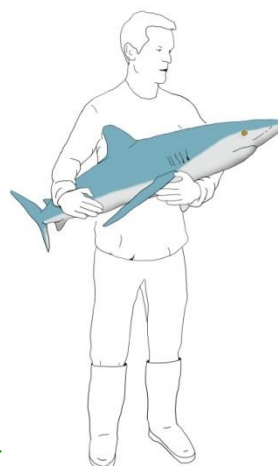
Hanteren: WEL doen

Hanteer haaien en roggen altijd met twee handen en draag ze horizontaal^{2,3,4}. Zo voorkom je dat organen in elkaar worden gedrukt en dat pezen en spieren scheuren⁴.

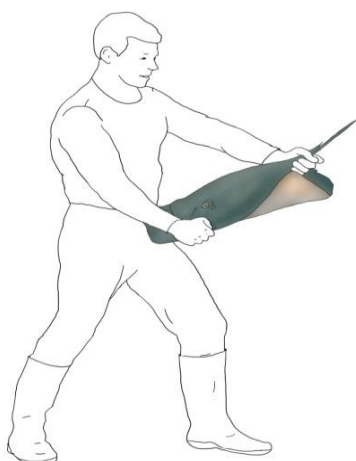
Klein tot middelgroot

Houd haaien vast aan de borstvin en staart³.

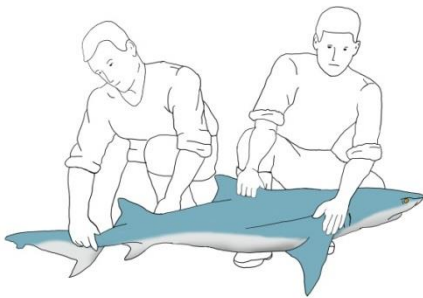
Ondersteun het haaienlichaam met beide handen: één onder de borstvin en één onder de tweede rugvin².

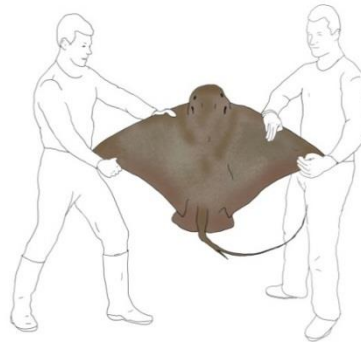
Houd roggen vast bij de staartbasis en de snuit².

Middelgroot tot groot

Het is beter grotere roggen en haaien met twee personen te hanteren³.

✓ Eén persoon kan de rugvin en borstvin vasthouden, de ander de staart³.

✓ Met beide personen de borstvinnen vasthouden³.

Overboord zetten

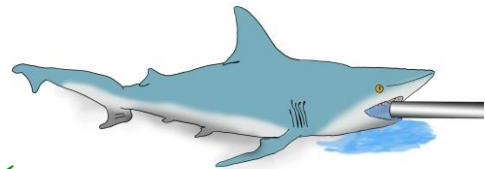
Zet haaien en roggen altijd zo snel mogelijk overboord.

BOVENDEK: Zet de haai of rog zo dicht mogelijk bij het water overboord met het hoofd eerst. Laat de haai los, maar gooi niet¹. Bij een groot exemplaar kan een net worden gebruikt om hem horizontaal te water te laten, takel hem nooit aan de staart.

ONDERDEK: Controleer of de sorteerbands en het luik voor bijvangst sterk en groot genoeg zijn. Wanneer dit niet het geval is, draag de haai of rog dan zo snel mogelijk naar het bovendek en zet hem daar overboord zoals hierboven beschreven.

Wanneer het niet mogelijk is de vissen direct overboord te zetten, plaats ze dan bij voorkeur in een bak met toevoer van vers water². Bij te grote exemplaren, plaats een waterslang tussen de kaken³ voor de toevoer van vers water.

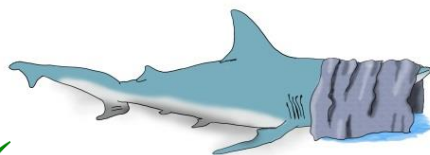
Wanneer je een haai of rog toch op de grond moet leggen, doe dit dan op een zacht, beschaduwde en natte plek^{2,4,5}. Leg roggen op hun buik⁴.

✓ Zorg voor toevoer van vers water^{2,3}.

✓ Het plaatsen van een object, een stok of dode vis in de bek. Dit kan beten voorkomen³.

✓ Het plaatsen van een glad, vochtig en donker doek over de kop, kan de haai kalmeren³.

Kwetsbaarheid van haaien en roggen

Haaien en roggen zien er stevig uit, maar ze zijn eigenlijk zeer kwetsbaar. De organen worden niet beschermd door een skelet, maar losjes op hun plek gehouden door zacht weefsel¹. Boven water worden de organen dus gemakkelijk in elkaar gedrukt, verplaatst of beschadigd, vaak met fatale gevolgen³. Het hoogste risico is wanneer een haai verticaal wordt opgetild of niet juist wordt ondersteund. Bij het verticaal optillen van haaien wordt de wervelkolom beschadigd en scheuren spieren en pezen⁴.

Ook de kieuwen zijn zeer kwetsbaar, bij beschadiging kunnen haaien en roggen stikken^{1,4,5}. De snuit van de haai is kwetsbaar, hier zitten gevoelige zintuigen die nodig zijn voor de jacht¹.

Verwondingen aan organen zijn niet altijd zichtbaar. De haai of rog kan nog altijd levendig overkomen en wegzwemmen, maar kan alsnog na een paar dagen aan zijn verwondingen bezwijken².

Hanteren: NIET doen

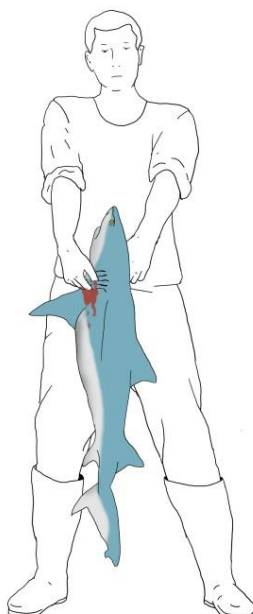
Breng haaien en roggen nooit schade toe.

Laat haaien en roggen niet op een hard en droog oppervlak liggen. Hun organen worden hierdoor platgedrukt^{2,5}.

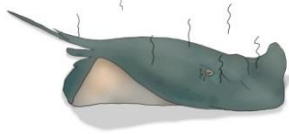
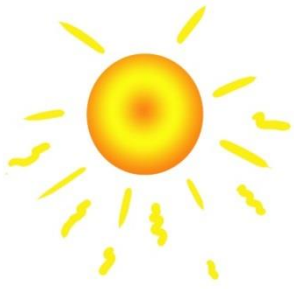
Leg roggen niet op de rug, dit beschadigt de slijmlaag die infecties voorkomt^{3,6}. Leg haaien liever niet op de buik, maar op hun zijkant.

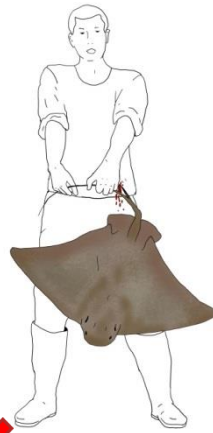
Houd nooit vast bij de kieuwspleten^{3,4}.

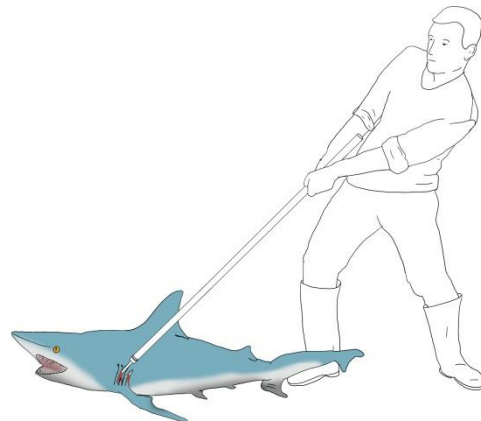
Til haaien nooit op aan het hoofd of de staart⁵.

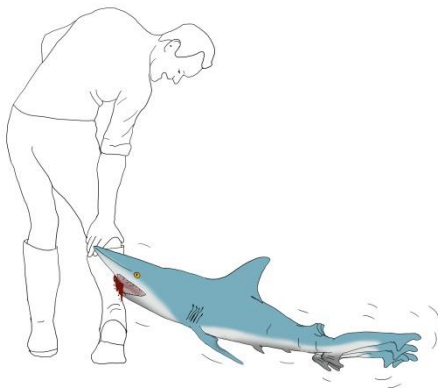
✗ Laat haaien en roggen niet in de zon liggen, hierdoor drogen ze uit³.

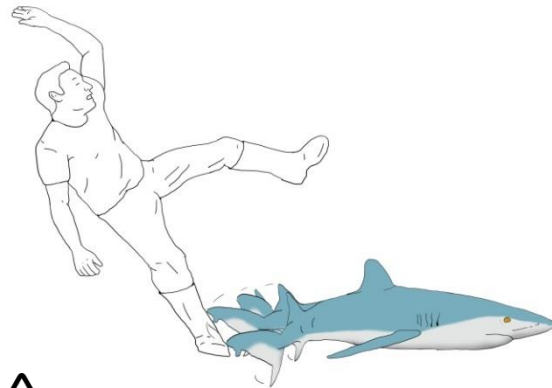
✗ Houd de staart nooit aan het uiteinde vast. Je kunt de staart beschadigen en de rog kan je bezeren met slagen van zijn doorgaans stekelige staart³. De Pijlstaartrog heeft ook giftige stekels op zijn staart.

✗ Gebruik geen haken of andere instrumenten die vis beschadigen om de vis te tillen of te verplaatsen. (Wanneer dit echt nodig is, doe dit dan aan de onderkant van de kaak om schade te beperken).

⚠ Pas op voor de bek.

⚠ Pas op voor de krachtige staart.

Deze informatiefiche is onderdeel van de Haaien en Roggen Determinatie Kit (HAROkit).

Ander materiaal is te vinden op:

- www.vliz.be/nl/harokit
- www.natuurpunt.be/haaien-en-roggen
- www.ilvo.vlaanderen.be/harokit

1. Poisson, F., Vernet, A. L., Seret, B. & Dagorn, L. [*Good practices to reduce the mortality of sharks and rays caught incidentally by tropical tuna purse seiners.*](#) EU FP7 Proj. #210496 MADE, Deliv. 6.2., 30p (2012).
2. [*Nederlandse Elasmobranchen Vereniging*](#) et al. *Best practice handling guide. Starry smooth-hound (Mustelus asterias).*
3. Australian Fisheries Management Authority & Monash University. [*Shark and Ray Handling Practices A guide for commercial fishers in southern Australia.*](#)
4. WWF. [*Shark fishing. Best catch, handle and release practices.*](#) (1986).
5. UNEP. [*Guidelines for shark and ray recreational fishing in the Mediterranean.*](#) (2012).
6. Tsutsui, S., Yamaguchi, M., Hirasawa, A., Nakamura, O. & Watanabe, T. *Common skate (Raja kenosjoi) secretes pentraxin into the cutaneous secretion: The first skin mucus lectin in cartilaginous fish.* J. Biochem. (2009).

Alle illustraties betreffende het hanteren van haaien en roggen zijn eigendom van de Australian Fisheries Management Authority (AFMA)³.